

A TENGERPART

NAPILAP.

V. évfolyam.

FIUME, csütörtök 1908. december 17.

266. szám.

Szerkesztőség és kiadóhivatal (telefonszám 229.)
Viale dell' Ospedale, Wurzer ház I. emelet.

Nyomda telefonszáma (sürgős esetekben) 920.

Előfizetési ár:
Egész évre . . . 24 kor. Negyedévre . . . 6 kor.
Félévre 12 kor. Egy óra 2 kor.
Egyes szám ára 6 fillér.

HIRDETÉSEKET

a kiadóhivatal mérsékelt áron számít.

Hivatalos hirdetések 6 hasábos petit sorja 40 fillér.

Művészet a vidéken.

Idők mulva sok szó eset már a művészetéről, a művészeti nevelésről, sőt még a művészet decentralizációjáról is. Csak az a baj, hogy ez a sokszor hangoztatott igazi művészet voltaképp csak a költői képzelet honában rejti magát, ami talán kissé távol is esik a mi szép fővárosunktól. Ami pedig még nincs koncentrálna, azt nem lehet decentralizálni sem.

És hogy nálunk művészi központ nincs azt nem is kell igen bizonyítani. Az építészet terén nincs Budapesten tíz stilszerűen épített monumentális palota. Nincs egyetlen egy szobor, mely igazán, akármilyen tekintetben kiállná a versenyt egy szebb wieni vagy berlini szoborművel.

Van néhány szép kép, vannak hazafias irányú festmények is, de az a rendszertelenség, inkább leverő, mint fölemelő hatást tesz ránk.

A zenének meg minden, csak nem magyar és ez is csak azokon a morzsákon táplálkozik, melyeket a szél nyugatról és Itália felől idevet.

Mit decentralizáljunk hát?

Semmitféle mesterséges manipulációval sem lehet a természetes fejlődést pótolni. Már pedig a művészetek extenzíve csak ott fejlődnek, ahol intenzíve már elérték a fejlődés lehető legmagasabb fokát. Intenzív fejlődés pedig csak oly államban lehetséges, hol a virágzó földművelés, kereskedelem és műipar általános anyagi jólétet és gazdaságot teremtett immár. De hol áll mindez nálunk? A fejlődésnek kezdetleges fokán.

Mikor fejlődött ki a középkor művészete? Nemde, midőn az olasz városok meggazdagodtak. De nagy hatása volt a főurak és különösen a főpapok példája is. Vajjon nálunk hol fordult elő valami jelentékeny művészi momentum?

Hol létesítettek gazdagabb uraink az utóbbi évtizedekben nagyobb művészi alkotásokat? A magyar polgári osztálynak köszönhetünk ugyan a fővárosban is, a vidéken is egyetmást, de itt meg mindennek a protekció a kerékkötője. És lehetséges-e, hogy oly körülmények közt, midőn nem az érdem, nem a tudomány, nem az arravalóság szerint, hanem az összeköttetések szerint döntenek művészi kérdésekben is, hogy ott a művészet fejlőd-hessék. Már pedig nálunk többnyire a lábak szerzik meg azt, amit a fejnek kellene, no meg az — arcbőr. Fölfelé hizelgés, kétszínűsködés, lefelé meg arrogancia minden érdemmel előbb célhoz vezet. Ez a protekció pedig a művészetek decentralizációjánál terjedni fog.

A vidéki művészi központok, kiállítások stb. létesítésének van azonban egy ennél is sokkal nagyobb ellensége és ez a fővárosi művészeknek a vidékiekkel szemben tanusított különös magatartása.

Szerintük a vidéknek minden jó, annak úgy kell mindent elfogadni, amit és ahogyan ők a vidéknek azt eléje rakják. Különösen ha valakinek a háta mögött egy céhbéli ujságíró áll, ha csak akkora legyen is, mint a hüvelyk ujjam! Ilyen esetben nincs ellenmondás, nincs felülbírálat. A legtudatlanabb gyerkőc is hihetetlen gunnyal, semmibevevéssel és impertinenciával ront a naiv vidékire és jaj annak, kit egyszer ezek a fővárosi „nagyaságok” kikezdenek.

És a jámbor vidéki közönségnek tényleg sokszor jobban imponál valamely fővárosi újdonságnak egy sora, mint az egész vidéki sajtó. Hogy ki írta és micsoda érdekből és miféle felületességgel azt a fővárosi cikket, arra nem gondol senki.

Majd ha nálunk a közgazdasági helyzet általában megjavul, ha egészségesebb kritikai viszonyok lesznek, ha a nagy vagyon tulajdonosai példát mutatnak a polgári osztálynak a hazai művészet támogatásában, ha a polgári ellenség intelligensebb része oly anyagi helyzetbe jut, hogy művészi igényeinek kielégítésére anyagi áldozatokat hozhat, akkor, beszélhetünk igazán a művészetek decentralizációjáról.

Egyelőre azonban törekedjünk a szépirodalmi nevelés által a művészetek iránt az érdeklődést felkelteni, a lakosság legtugabb rétegeiben a műveltséget terjeszteni, hogy akkorára mire a mostani nemzedék jut társadalmi szerephez, legyen a művészetek iránt fogékony közönség, mely a műveltségeket saját lelke igényeinek kielégítése végett fogja pártolni erőltetett, mesterséges hangulateltelt által létrehozandó akcióval úgy sem megyünk semmire.

Sürgős az annexió. Aehrenthal báró egnap kihallgatáson volt az uralkodónál, akit megkért, hogy a külkereskedelmi szerződésekre vonatkozó felhatalmazási javaslatot és az annexió törvényt a két kormánynál sürgesse meg. A külügyminiszter e törvények elintézése után jobb eredményeket remél sikeres működéséről.

Wekerle a vasuti tarifákról. Állam pénzügyeink rosszabbodásával egyidejűleg a Máv. pénzügyi körülménye is érezhető a visszaesés. A kormány már jóideje tervezget bizonyos reformokat, amelyek alkalmasnak kinálkoznak a vasut bevételeinek fokozására. Szerényi államtitkár bejelentette már a minap, hogy a tarifák mérsékelt fölemelése elkerülhetetlenné vált. Kereskedőink meg iparosaink megnyugtatóra mai beszédében kiegészítette Wekerle miniszterelnök az államtitkár nyilatkozatát. Egyik képviselő közbeszólására nyomatékosan hangsúlyozta, hogy nincs szó a tarifák általános revíziójáról, hanem csak arról, hogy a gyorszállításoknál és a teheráruszállításoknál a szállítási adó hozzászámítása által a jövedelem jelentékenyen fokoztassék. Ezáltal véli azokat az átmeneti jellegű hiányokat fedezhetni, amelyek

nemcsak a vasut, hanem az összes állami üzemek és szervek kezelésében ujabban mutatkoznak.

A horvát parasztpárt feloszlása. Zágrábról írják nekünk, hogy a Radics István képviselő vezetése alatt szerepelt parasztpárt már teljesen széteszt. E napokban kilépett két legrégebb hiva Kristóf és Ljubics, akik tulajdonképpen alapították ezt a pártot. A parasztpárt azért oszlott fel, mert azok a tanok, amelyeket a párt vezetője hirdet, a népet nem lelkesítik, azt jónak nem találja s így a párt életképtelenné bizonyult.

UJDONSÁGOK.

— **Személyi hír.** Mikes Ármán gróf Brassó vármegye főispánja ma Fiuméba érkezett.

— **Kitüntetett tengernagyok.** Vilmos császár Montecuccoli gróf tengernagynak, osztrák és magyar tengerészeti parancsnoknak a vörös sas-rend nagykeresztjét, Rippert altengernagynak az első osztályú vörös sas-rendet és Kunsti ellentengernagynak a csillagos második osztályú vörös sas-rendet adományozta.

— **A kereskedelmi kamara ülése.** A fiumei kereskedelmi és iparkamara tegnap este 6 órakor tartotta meg ülését Meynier Henrik elnöklété alatt. Az ülés megnyitása előtt az elnök bemutatta Superina Antal új tagot, aki az elhunyt Chiopris kamarai tag helyébe lépett.

Az ülés megnyitása után a titkár több új hivatali ügyet jelentett be, mire áttérték a napirend tárgyalására.

A kereskedelmi miniszter új szabályzatot léptetett életbe a ruhatisztviselők használatban lévő benzín és más tűzveszélyes anyagok kezeléséről. A kamara helyesli az új szigorított intézkedéseket. Azután a titkár a budapesti kereskedelmi és iparkamarától érkezett átiratot olvasta fel, amely az ipartörvény reformjával kapcsolatban rendszeres ankét egybehívására kívánja rábírnai a kormányt. A kamara hozzájárult.

Utána a miskolci kamara átiratának felolvasása következett, amely erélyesen tiltakozik a kormány azon szándéka ellen, amelylyel a vasuti szállítási díjakat emelni kívánja. A kamara a maga részéről is csatlakozik a tiltakozáshoz.

Kadlec M. panasza folyán az ülésen határozatot hoznak, amely szerint szükségesnek tartják, hogy a város ezután hirdessen nyilvános árverést minden szükséges felszerelésének elkészítésére.

Az ülés ezután elhatározta, hogy felkéri a tengerészeti hatóságot a hajóraklevelek (manifestumok) árjegyzékének nyilvánosságra hozatalára. Végül az ülés kiküldte Duimich, Gigante, Ferlan és Schiavon kamarai tagokat a városi iparbizottság delegált tagjaivá. Az ülés este fél nyolc órakor ért véget.

tárgytól — Pilisy önként eláll a további be-
szédéstől.

A felhatalmazási javaslat részletes tárgya-
lása során

Nagy György elítéli a kormány eljárását,
hogy a betegápolási pótdadó tételét önkényesen
felemelte, mire

Wekerle miniszterelnök tiltakozik Nagy
György felszólalása ellen és azt mondja, hogy
ezt a tételt a belügyi tárca költségvetésének
tárgyalásakor már elintézték.

A Ház ezután a felhatalmazási javaslatot
általánosságban és részleteiben is elfogadja.

Szünet után a külkereskedelmi szerződés-
ek ideiglenes rendezéséről szóló törvényjavas-
lat került tárgyalás alá, amelyet Molnár Jenő
és Bozóky Árpád hozzászólásával és Szerényi
államtitkár felszólalása után a Ház általános-
ságban és részleteiben is elfogadott.

Ezután áttértek az interpellációk tárgyalá-
sára, amelyek során Darányi miniszter több
régebben hozzántézett kérdésre adta meg a
választ.

Nagy György a horvát hatóságok ma-
gyarüldözéséről panaszkodott. Utána

Bozóky Árpád intézett interpellációt
Zichy Aladár gróf személykörüli miniszter-
hez, amelyben kérde, hogy azonosítja-e magát
a miniszter a néppártnak azon 24 képviselőjé-
vel, akik a Koczurek-ügy után kibocsátott nyil-
vános felhívást aláírták.

Az interpellációt a Ház kiadta Zichy
Aladárnak.

Az ülés ezzel véget ért.

Amerikai párbaj.

BUDAPEST, dec. 16. Wassermann Ödön
joghallgató ma délelőtt budapesti lakásán
agyonlőtte magát. Az öngyilkosságnak amerikai
párbaj volt az oka.

Andrássy a királynál.

BÉCS, dec. 16. Andrássy Gyula gróf
belügyminiszter ma ideérkezett és holnap ki-
hallgatásra megy a királyhoz.

Nagy bányalégrobbanás.

RESICA, dec. 16. Ma hajnalban az itteni
bányában nagy bányalégrobbanás történt. A
szerencsétlenség pillanatában 13 bányász dol-
dozott a helyszínén, akik szörnyet haltak. A
bányaigazgatóság a katasztrófa után azonnal
szigorú vizsgálatot indított. Az elpusztult bá-
nyászok között 6 családos ember volt, míg a
többi 7 nőtlen. A bányában még 300 munkás
dolgozott s igazi szerencse, hogy ezek meg-
tudtak menekülni. A társaság kijelentette, hogy
az elhunyt bányászok hátramaradt családtag-
jairól gondoskodni fog.

Hajók összeütközése.

TRIESZT, dec. 15. Pireusi jelentés sze-
rint a „Gráz” nevű Lloyd gőzös Triestből
Konstantinápolyba utazva, a kikötő elhagyása-
kor összeütközött a „Singapore” nevű olasz
gőzessel. A „Singapore” megrongálódott. Vaj-
jon a „Gráz” nevű gőzös megrongálódott-e,
nem tudni, mivel folytatta útját.

Nagy vasuti szerencsétlenség.

PÁRIS, dec. 16. Limoges állomás közelé-
ben tegnap egy gyorsvonat kisiklott. Hír sze-
rint 10 halottja és 15 sebesültje van.

Pénzt akarnak tőlünk zsarolni.

KONSTANTINAPOLY, dec. 16. Hilmi
pasa tegnap két óra hosszat tárgyalta a bojkott-
mozgalom vezetőivel és a mozgalom beszü-
n-

tetésére akarta őket rábírní, de hiába. A bi-
zottság tagjai kijelentették, hogy csak arra az
esetre szüntetik be a mozgalmat, ha Ausztria-
Magyarországtól kártérítést kapnak.

Minden a kihordás vagy szét-
küldés körül felmerülő panaszt le-
velezőlap vagy telefon útján szives-
kedjenek nekünk bejelenteni.

Horváth Lajos Fiume, Adria palota —
(Via della Sanità)

— ajánl —

a karácsonyi és ujévi ünnepekre

válogatott fűszerárukat

tejjel hizlalt magyar és
stájer vágott baromfit

különféle szárnyas vadat, parnói gróf Andrássy-
féle és sárvári teavajat, finom felvágottakat,
hideg imbiszt és halféléket, giardinettot, finom
teasüteményeket

karácsonyfa-dísz és alkalmi bonbonniereket
nagy választékban.

Ujévre: szopós angol faju yorkshire-
malacok előjegyezethetők.

Pontos házhoz szállítás! TELEFON 990. sz.

Fontos ujtás!!

Számos család régi óhaja teljesül
és a nagyérdemű fogyasztó közönség
kényelmét szolgálja

Carlo Frisch

szállító cég
(Via Alessandrina, Jelcich ház)
uj vállalata, mely a világhírű

Kőbányai Polgári Sertőző r. t.

palacksőreit mindenkinck lakásába
költségmentesen szállítja.

Árusítja:

a világos márciusi sört,
a kőbányai barátsört és
a sertőzőnek különleges, a leghi-
resebb orvos tanároktól ajánlott
gyártmányát

**„Szent István” védjegyű
Dupla maláta sört.**

Rendelések, 12 palackot meghala-
dó mennyiségben, a nap bármely
szakában, gyorsan és gondosan tel-
jesítetnek.

Díjmentes házhoz szállítás!

Kicsinybeni eladás a Via Alessan-
drina-i raktárhelyiségben.

Naponta frissen töltött palacksőrok.

Fontos ujtás!

Díjnok elsőrangú helybeli bankin-
tézetnél állandó foglalok-
zást talál. Ajánlatok „Állandó foglalok-
zás” jelige alatt e lap kiadóhivatalába
küldendők.

Mélyen leszállított áron!

— kaphatók a legújabb divatcikkék —

Schwarz és Gerő

divatáruházában Fiume, Via Governo a
Lloyd-szállóval szemben.

„DE LA VILLE”
SZÁLLODA, KÁVÉHAZ ÉS ÉTTEREM
FIUME, DEÁK-KORZÓ.

Naponta a hírneves
BARCZA JENŐ

kaposvári cigányprimás zenekarának hányversenye.

Az átutazó és a helybeli magyarság
legnagyobb és legkedveltebb találkozó
helye.

TULAJDONOS:

SZENTGYÖRGYI FERENC.

**Karácsonyi és
ujévi ajándékok**

a legjutányosabb áron kaphatók

Korniczai G. üveg- és porcellán-
kereskedésében Fiume Via Governo 22.

Uj magyar hentes-üzlet!

Tisztelettel van szerencsém a t. fogyasztó
közönség tudomására hozni, hogy Vicolo de
Germania I. sz. alatt, a kászárnya átellenében

hentesáru-üzletet

nyitottam, hol az összes e szaknába vágó
cikkeket naponta frissen, a legkitünőbb minő-
ségben és legolcsóbb árban árusítom.

Cikkeimnek feltétlen tisztaságáról, va-
lamint a legjobb kiszolgálásról előre is bizto-
sítva a n. é. közönséget, kérem nagyrabecstől
pártfogását.

Mély tisztelettel
Szathmáry György
hentes m.

VARIETÉ INTERNAZIONALE

Estéknként kiváló művészierők fellépte

Via Alessandrina 3. Rezdete 9 órakor.

Nemzetközi Panoráma

Fiume, Deák Corso 38.

(a Deák-szálloda mellett.)

Elsőrangú látványosság:

Eredeti színezett művészi

fényképfelvételek.

Érdekes és tanulságos. A tanuló-
ifjuság részére fontos és kellémes
szórakozás.

E héten csudaszép felvételekben

**Svéd- és Norvégország
és a fenséges fjordok.**

Szenzációs szám!!

Nyitva reggel 10-től este 10 óráig.

Van szerencsém a n. é. közön-
ség szives tudomására hozni, hogy
a Via Germána 2. sz. alatt levő

SECESSION

☐☐☐ kávéházat ☐☐☐

átvettem. Törekedni fogok úgy kifo-
gástalan italokkal mint a kiszolgálás
tekintetében a n. é. közönség meg-
elégedését teljes mértékben kérde-
melni.

Reggeli kávé 16 fillér.

Számos látogatás kér.

HALBROHR LAJOS
kávé.

OH JAJ! Köhögés, rekedtség
és elnyálkásodás ellen gyors
és biztos hatásuak

ELJEN!

Egger mellpasztillái
az étvágyat nem rontják
és kitünő ízűek.

Doboza 1 és 2 korona.
Próbadoboz 50 fillér.

Fő- és szétküldési raktár:
„NADOR“ gyógyszerár
Budapest, VI., Váci-körút 17.

Egger-mellpasztillája
csakhamar meggyógyított!

Megfojt az átkozott
köhögés!

Kapható Fiumében: Accurti Károly, Babić Hinko, Mizzan Adorján Prodám
János, Prodám F. Schindler Adolf gyógytárakban, Rosenkört Gusztáv

HIRDETÉSEK felvételnek
a kiadóhivatalba

A DREHER ANTAL-féle egyesült sörgyárak
részvénytársaságának.

(gyár Budapest-Kőbánya) FIUMEI FŐRAKTÁRA.

Iroda: Urményi-tér 6. — Telefon szám 22.
Jégyár: Canale-utca, Steinmann-ház.

GYÓGYHATÁSÚ

DUPLA MALÁTA SÖR

Orvosok által ajánlott gyógyító hatású sör.
A sör hetenként 25 majolika palackot tar-
talmazó eredeti ládában érkezik frissen a
gyárból. — Ezen kitünő sörön kívül állan-
dóan raktáron van kiviteli és márciusi sör,
1/3, 1/2 és 1 hl.-es hordókban és 50 fél literes
palackot tartalmazó eredeti ládában

Vendéglősök rendelésre barna dupla maláta sört is
kapnak. — Bárhova házhoz is történik szállítás.

DETAIL ELÁRUSÍTÁS: minden jobb fű-
szer- és csemege-üzletben.

Mindenkor friss csapolás:

Főképviselet: Rupnik Emil, Urményi-tér 6.

Hirdessen „A TENGERPART“ napilapban!

„A Tengerpart“ ötödik éve áll fenn és oly elterjedésnek örvend, a milyent
eddig Fiumében egyetlen egy magyar lap sem tudott felmutatni.

☛ „A TENGERPART“ minden hirdetése eredménynyel jár. ☛

Kiadóhivatal: Vicolo dell' Ospedale, Wurzer ház.

☛ Telefon 229. sz. ☛

Ugyanott vétetnek fel előfizetések
is bármely naptól kezdve.

☛ Telefon 229. sz. ☛

„A Tengerpart“ független és szókimondó irányával szerezte meg
népszerűségét és olvasottságát.

VELENCZE

BONVECCHIATI

szálló és étterem a Szt.
Márktér közelében.

Uj épület minden kívánt
kényelemmel.

Szobák 2^{1/2}-3 lírától feljebb.

Teljes penzió 9 lira.

Az étteremben kitünő kony-
ha mérsékelt áron étlap
szerint.

Tulajdonosok:
Fratelli Scattola.

TIROLESE VENDÉGLŐ

Fiume, Corso az Adamich térrel szemben.

Kitünő ételek és italok a nap minden szakában. Remek halak
Az idegenek találkozó helye.

Karácsonyra és ujévre!

legjobb és legolcsóbb bevásárlási
forrás

játékszerekben, cipő, sapka s finom
alsóingekben, fehérneműben, utazási
cikkekben, konyha eszközökben, bő-
rönd s díszmü tárgyakban

NEMES HENRIK bazárja
Fiume, Via Fiumara 4.

SAVOY RESTAURANT

Ponte Goldoni — VELENCE — San Marco.

Az előkelő idegenek

találkozó helye.

Luncheon és diner fix áron.
— és étlap szerint. —

Tulajdonos: Leopold Alfréd.

Alkalmi cipővétel!

Még raktáromon levő cipőket csak 8 napig a
következő árak mellett árusítom:

Férfi egész Box Chevreau K. 10.—
fél " " " 8.—
Női egész " " " 8.50
fél " " " 7.—

Gyermek Box Chevreau 4, 5, 6 és 7 kor.

Szekulesz Sándor

japánáru-tízletében
FIUME, Via Alessandrina 1.

Venier Penzió és Vendéglő

Venice Szt. Márktér.

Szobák 2 lírától feljebb villanyvilágítással.
Éttermek kilátással a Szt. Márktérre.

— Kitünő konyha minden órában. —

Procuratie vecchie 105. s.

(a Quadri kávé mellett)

Tulajdonos
Marco Venier.

Catti György utóda

cs. és kir. udvari szállító

GYÓGYSZERTÁRA
a városi torony mellett.

Ajánlja magát minden orvosi rendelés
azonnali és exakt elkészítésére. Kapható
minden gyógyszerészeti különlegesség,
gyógyszappanok, az összes ásványvizek,
toalettcikkek és szépitőszerek stb. stb.

Tisztviselő

perfekt magyar, az olasz és német nyelv-
ben perfekt jártas, irodai gyakorlattal,
nagyobb irodában állást keres. Szives
ajánlatok „Perfekt“ címen e lap kiadó-
hivatalába kéretnek.

KIADÓTULAJDONOS: „A TENGERPART“ LAPKIADÓ VÁLLALAT.

Fleischhacker C.

☛ tejcsarnoka ☛

és kávémerése a Piazza Elisabetta és
Adamich utca sarkán, (az Adria palotá-
val szemben).

☛ tej, tejföl, túró és vaj ☛
mindenkor frissen.

Tiszta akácméz.

nagyban és kicsinyben. TELFEON 534.
Naponta friss bécsi kolbász.

Melyik uri asszony

adna ebédet és vacsorát fiatal hivatal-
noknak? Ajánlatok „Hivatalnok“ címmel
a kiadóba.

Felolós szerkesztő, MURAI JENŐ.

Globus Hirlapügynökség.

Ujság-elárusítás rögtön a
vonatok érkezése után.

Fiume, Vincenzo de Domini utca
(az Europa szálló közelében).

☛ Használt és uj
zsákok raktára. ☛

Bel- és külföldi gyártmányu uj és használt
zsákok vétele és eladása.

Rupnik Emil

Urményi-tér 6. sz. Steinmann-féle ház.

Telefon 226. sz.

Dr. Pachany A.

fogorvos Fiumében (Zmaic ház)
működik naponként d. e. 9-12 d. u. 2-6
NYOMATOTT A QUARNERO NYOMDÁBAN FIUME